
падків меланобластоми але це ніяк не вплинуло на динаміку показників смертності (Mathieu Boniol, 2015).

В 2021 році Н. Gilbert Welch опублікував цікаві данні. З 1975 по 2015 роки в США спостерігається кратне зростання захворюваності на меланому шкіри. Ця тенденція забезпечується за рахунок малоінвазивних випадків та меланоми *in situ*. На тлі цього «досягнення» динаміка виявлення пізніх первинних меланом і метастатичних форм лишається стабільною разом з показниками смертності.

Таким чином не всі випадки візуальної меланоми прогресують і призводять до загибелі пацієнтів і в першу чергу це стосується меланоми *in situ*. Можливо в такому латентному стані пухлина може проіснувати все життя так і не завдавши шкоди людині. Пошук інших, більш досконалих, маркерів злоякісності меланоми шкіри триває.

Українська школа офтальмопатоморфології (історичний нарис)

Мальцев Е. В.

ДУ «Інститут очних хвороб та тканинної терапії ім. В.П. Філатова НАМН України» (Одеса, Україна)

За весь час існування СРСР на усій його величезній території з багаточисельним населенням, розвиненою системою охорони здоров'я та підготовки кадрів вищої медичної кваліфікації виникли майже одночасно усього дві школи офтальмопатоморфології. А саме – московська та одеська (українська). При цьому перша з них виникла трохи раніше, а головою її була офтальмолог та одночасно морфолог професор Е.Ф. Левкоєва. Головні напрямки досліджень цієї школи – течія поранення в оці та офтальмоонкологія. Що ж до української школи, то вона була заснована у 1946 році намаганнями професора В.В. Войно-Ясенецького (до речі, сина видатного хірурга та архієпископа В.Ф. Войно-Ясенецького). Заснована ним лабораторія патологічної анатомії (офтальмопатоморфології) відразу почала розвивати два напрямки діяльності. Перший з них – це лабораторно-клінічна діагностика патологічних процесів в оці, яка надавала діагностичну допомогу усім клі-

---

нічним відділенням інституту. За часи існування цієї лабораторії її працівниками було виконано більше 250 тисяч гістологічних досліджень операційного та біопсійного матеріалу, отриманого більше ніж від 100 тисяч хворих. За останнє десятиріччя існування лабораторії виконувалось до п'яти тисяч таких досліджень майже кожного року.

Другим напрямком діяльності лабораторії офтальмопатоморфології були та залишаються наукові дослідження по рішення головних проблем світової офтальмологічної науки та практики. Зрозуміло, що головними з наукових проблем, якими займались науковці інституту при житті академіка В.П. Філатова, були трансплантація рогівки ока та тканинна терапія. Після успішного рішення цих задач увагу працівників лабораторії патологічної анатомії інституту вже імені В.П. Філатова привернули деякі інші питання офтальмології. Відносно цих проблем та результатів роботи над їх вирішенням найкраще судити (на наш погляд) по з'явившимися з під пера її науковців (проф. В.В. Войно-Ясенецького, проф. В.В. Віта, проф. Е.В. Мальцева, проф. Н.Є. Думбрової, канд. мед. наук А.В. Артёмова та канд. біол. наук Н. І. Молчанюк 26 (двадцяти шести!) монографій по головним напрямкам її діяльності. Такими за роки існування лабораторії були трансплантологія (4 монографії), онкологія (4 монографії, в тому числі – двотомник), катарактогенез (3 монографії), методологія наукової творчості в медицині, загальна патологія (2), будова зорової системи людини, захворювання ока (двотомник), атлас хвороб ока, дитяча офтальмологія, увеїти. Зрозуміло, що були також інші наукові напрямки, що теж завершилися виданням книжок (наприклад, птеригіум, діабетична ретинопатія, використання гіпотермії в офтальмології та ін.). Деякі з цих видань були нагороджені науковими преміями.

Популярність морфологічних методів дослідження привела до їх використання поза межами лабораторії офтальмопатоморфології, а саме в інших підрозділах нашого інституту та деяких кафедр Одеського медичного університету. Так, на протязі багатьох років такі розробки проводилися у лабораторії ультразвуку професором В.П. Плевінскисом та кандидатом біологічних наук Е.А. Бормусовою, в лабораторії лазерів доцентом О.С. Пелепчук,

---

аспірантом професора І.Ф. Ковальова А.Н. Фадєєвим, на кафедрах гістології, рентгенорадіології, захворювань ока, ЦНДЛ Одеського медичного університету офтальмопатоморфологією займалися професори В.Ф. Пчеляков, І.Н. Моїсеєв, Н.О. Ульянова, доценти Г.В. Філін, Л.В. Арнаутова та інші. Нарешті, слід відзначити великий внесок групи електронної мікроскопії лабораторії патологічної анатомії інституту ім. В.П. Філатова при виконанні ультраструктурних досліджень як науковцями свого закладу, так і інших наукових установ Одеси.

Усе, що було викладено вище, стає підставою рахувати, що українська (Одеська) школа офтальмопатоморфології обґрунтовано займає своє почесне місце у світовій офтальмології.

Можливості Mohs (Мос) хірургії при лікуванні базальноклітинного раку шкіри периорбітальної ділянки

Петренко О.В., Василенко С.С., Борхаленко М.В., Калмикова А.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Клініка персоналізованої медицини «EuroDerm clinics» (Київ, Україна)

Актуальність. Базальноклітинний рак шкіри (БКР) є серйозною медико-соціальною проблемою, оскільки при виборі неадекватного методу лікування спостерігається високий відсоток рецидивів, що може призводити до прогресування захворювання, зниження якості та зменшення тривалості життя пацієнтів. Хірургія Mohs (Мос) - сучасна стандартизована хірургічна техніка для лікування раку шкіри з повною оцінкою периферичних і глибоких країв резекції.

Мета: Проаналізувати доцільність Mohs (Мос) хірургії в лікуванні базальноклітинного раку шкіри периорбітальної ділянки.

Матеріал та методи. З 2016 по 2023р. в клініці персоналізованої медицини «EuroDerm clinics» прооперовано 67 пацієнтів з діагнозом БКР, серед них було 30 чоловіків, 37 жінок. Пухлину видаляли в межах клінічно видимих країв в декілька етапів, з гістологічним контролем меж висічення після кожного етапу та визначенням поширення пухлини у тканинах. Якщо після першого етапу операції відзначалась залишкова пухлина, проводили наступні етапи